

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
«Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΑΣ»

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ / ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΠΣ – ΕΠΙΠΕΔΟ 6		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	XXXXXXXXXX	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου , Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.duth.gr/courses/XXXXXX/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
<p>Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να γνωρίζουν τις ριζικές κοινωνικές, οικονομικές και δημογραφικές αλλαγές που συνέβησαν στην προϊστορία, οι οποίες αποτελούν σταθμό στην ιστορία τόσο της ανατολικής Μεσογείου και των Βαλκανίων, όσο και όλης της Ευρώπης, • να γνωρίζουν τα σημαντικά πολιτισμικά στοιχεία και τις βασικές συνθήκες που συνέβαλαν στη διαμόρφωσή τους, τα οποία καθόρισαν την ιστορική πορεία των χωρών της ανατολικής Μεσογείου, της νοτιοανατολικής Ευρώπης και τελικά όλης της Ευρώπης, • να γνωρίζουν την επιστημονική συζήτηση σχετικά με τις επαφές και τη διάδοση των πολιτισμικών στοιχείων μεταξύ των κοινωνιών αυτών των περιοχών, • να αναγνωρίζουν τη σημασία των διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων στην αρχαιολογική έρευνα στις επιμέρους γεωγραφικές περιοχές και στην ερμηνεία των αρχαιολογικών δεδομένων.
<p>Γενικές Ικανότητες <i>Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο</i></p>

<p>Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;</p> <p>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</p> <p>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</p> <p>Λήψη αποφάσεων</p> <p>Αυτόνομη εργασία</p> <p>Ομαδική εργασία</p> <p>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</p> <p>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</p> <p>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</p>	<p>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</p> <p>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</p> <p>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</p> <p>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</p> <p>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</p> <p>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</p>
<ul style="list-style-type: none"> Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης 	

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1.	Το τέλος του Πλειστόκαινου και η εποχή των μεγάλων κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών στην ανατολική Μεσόγειο.
2.	Πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Επιπαλαιολιθικής περιόδου στην Εγγύς Ανατολή.
3.	Τα αρχαιολογικά αρχεία και οι κοινωνικές και οικονομικές συνιστώσες των μεγάλων αλλαγών στην εποχή της μετάβασης από την τροφοσυλλογή στη γεωργία και την κτηνοτροφία.
4.	Πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Νεολιθικής περιόδου στην Εγγύς Ανατολή.
5.	Πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Νεολιθικής και Χαλκολιθικής περιόδου στην Ανατολία.
6.	Πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Νεολιθικής και Χαλκολιθικής περιόδου στην περιοχή της θάλασσας του Μαρμαρά.
7.	Η Κύπρος στην Επιπαλαιολιθική, τη Νεολιθική και τη Χαλκολιθική περίοδο. Οι σχέσεις της με την Εγγύς Ανατολή και την Ανατολία.
8.	Η αρχή της αγροτικής ζωής στον Ελλαδικό χώρο και οι σχέσεις με τις περιοχές της ανατολικής Μεσογείου και των Βαλκανίων.
9.	Πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Νεολιθικής και της Τελικής Νεολιθικής/ Χαλκολιθικής περιόδου στον Ελλαδικό χώρο.
10.	Πολιτισμικά χαρακτηριστικά της Νεολιθικής της Τελικής Νεολιθικής/ Χαλκολιθικής περιόδου στις χώρες των Βαλκανίων.
11.	Αρχή της μεταλλουργίας και οι κοινωνικές αλλαγές.
12.	Παρουσίαση των εργασιών.
13.	Παρουσίαση εργασιών, ανακεφαλαίωση και ανατροφοδότηση φοιτητών/τριών για το μάθημα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ</p> <p>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Διαλέξεις στην τάξη Ενεργητική μάθηση (hands-on learning) – Βιωματική μάθηση Ομαδοσυνεργατική μάθηση
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</p>	<p>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>

<p>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάσεις –διδασκαλία με εξειδικευμένο λογισμικό (ppt). • Διδακτικό υλικό, ανακοινώσεις και επικοινωνία μέσω πλατφόρμας eclass • Μελέτη από τους φοιτητές υποστηρικτικού υλικού σχετικού με το περιεχόμενο του μαθήματος • Επικοινωνία με τους φοιτητές μέσω email. 												
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="662 468 1002 533">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="1002 468 1347 533">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="662 533 1002 566">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="1002 533 1347 566">39</td> </tr> <tr> <td data-bbox="662 566 1002 600">Εργασία</td> <td data-bbox="1002 566 1347 600">50</td> </tr> <tr> <td data-bbox="662 600 1002 701">Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις εξετάσεις</td> <td data-bbox="1002 600 1347 701">57</td> </tr> <tr> <td data-bbox="662 701 1002 734">Εξετάσεις</td> <td data-bbox="1002 701 1347 734">4</td> </tr> <tr> <td data-bbox="662 734 1002 768">Σύνολο Μαθήματος</td> <td data-bbox="1002 734 1347 768">150</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	39	Εργασία	50	Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις εξετάσεις	57	Εξετάσεις	4	Σύνολο Μαθήματος	150
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου												
Διαλέξεις	39												
Εργασία	50												
Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις εξετάσεις	57												
Εξετάσεις	4												
Σύνολο Μαθήματος	150												
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Διαμορφωτική</p> <p>Εργασία: 30% Γραπτή τελική εξέταση: 70%</p>												

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα:

1. Α. Σάμψων 2014. *Προϊστορική αρχαιολογία της Μεσογείου*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
2. Κ. Κοπανιάς 2013. *Προϊστορική Μεσοποταμία*. Αθήνα: Καρδαμίτσα
3. Ε. Μαντζοθράνη 2001. *Η αρχαιολογία της προϊστορικής Κύπρου*. Αθήνα: Καρδαμίτσα

Άλλη προτεινόμενη βιβλιογραφία:

1. J.P. Demoule, D. Garcia, A. Schnapp (επιμ.), 2023. *Μια ιστορία των πολιτισμών. Πως η αρχαιολογία ανατρέπει τις γνώσεις μας*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
2. Ch. Scarre (επιμ.), 2023. *Το ανθρώπινο παρελθόν. Η παγκόσμια προϊστορία και η διαμόρφωση των ανθρώπινων κοινωνιών*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
3. Sh. R. Steadman και G. McMahon (επιμ.) 2011. *The Oxford Handbook of Ancient Anatolia*. Oxford: Oxbow Books.
4. M. L. Steiner και A. E. Killebrew (επιμ.) 2014. *The Oxford Handbook of the Archaeology of the Levant*. Oxford: Oxbow Books.
5. Ch. Fowler, J. Harding and D. Hofman (επιμ.) 2015. *The Oxford Handbook of Neolithic Europe*. Oxford: Oxford University Press.
6. Ι. Μανιάτης 2014. Radiocarbon dating of the major cultural changes in prehistoric Macedonia: recent developments. Στο Ε. Στεφανή, Ν. Μερούσης, Α. Δημουλά (επιμ.). *Εκατό Χρόνια Έρευνας στην Προϊστορική Μακεδονία 1912-2012*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Θεσσαλονίκη, 2014,

205-222.

7. M. Milić 2014. pXRF characterisation of obsidian from central Anatolia, the Aegean and central Europe, *Journal of Archaeological Science* 41: 285-96.
8. V. Kilikoglou, Y. Bassiakos, A. P. Grimanis, K. Souvatzis, A. Pilali-Papasteriou, A. Papanthimou-Papaefthimiou 1996. Carpathian obsidian in Macedonia, Greece, *Journal of Archaeological Science* 23: 343-349.
- A. Rosen 2010. Natufian Plant Exploitation: Managing Risk and Stability in an Environment of Change, *Euroasian Prehistory* 7 (1): 113-127
9. M. Balter 2010. The Tangled Roots of Agriculture, *Science* 327: 404-406 (www.sciencemag.org)
10. O. Bar-Yosef, 2011. Climatic Fluctuations and Early Farming in West and East Asia, *Current Anthropology* 52 (S4): S175-S193
11. E. Weiss and D. Zohary 2011. The Neolithic Southwest Asian Founder Crops: Their Biology and Archaeobotany, *Current Anthropology* 52 (S4): S237-S254

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εναλλακτικοί τρόποι εξέτασης μαθήματος σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Διδάσκων:	ΝΤ. Χ. ΟΥΡΕΜ-ΚΩΤΣΟΥ
Τρόπος επικοινωνίας με διδάσκοντα	durem@he.duth.gr
Επόπτες/Επιτηρητές:	ΝΑΙ
Τρόποι εξέτασης:	Εργασία: 30% Γραπτή τελική εξέταση: 70%
Οδηγίες υλοποίησης εξέτασης: (3)	Οι γραπτές εξετάσεις (προόδου και τελική) θα πραγματοποιούνται μέσω eClass σε ημερομηνία και ώρα που θα ανακοινώνονται μαζί με τη χρονική διάρκεια και το περιεχόμενό τους σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν από την πραγματοποίησή τους. Η εργασία θα υποβάλλεται μέσω eClass σε καθορισμένη ημερομηνία.